

P.Z. br. 166

HRVATSKI SABOR

KLASA: 450-01/17-01/01

URBROJ: 65-17-03

Zagreb, 12. srpnja 2017.

13-07-2017	
02203/17-12/58	
65-17-01	

65

VLADI REPUBLIKE HRVATSKE

Na temelju članka 178. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem, radi davanja mišljenja, **Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju, s Konačnim prijedlogom zakona**, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora dostavio Goran Aleksić, zastupnik u Hrvatskom saboru, aktom od 12. srpnja 2017. godine uz prijedlog da se sukladno članku 204. Poslovnika Hrvatskoga sabora predloženi Zakon donese po hitnom postupku.

PREDSJEDNIK
Gordan Jandroković

P.Z. br. 166

HRVATSKI SABOR

Goran Aleksić
Zastupnik stranke SNAGA

U Zagrebu, 12. srpnja 2017.

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primijeno.	12-07-2017		
Klasifikacijska oznaka		Org. jed.	
450-07/17-01/01		65	
Uredbeni broj		Pril.	Vrij.
6531-17-01		2	—

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju, s Konačnim prijedlogom zakona

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske (NN 85/10 – pročišćeni tekst i 05/14 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) i članka 172. Poslovnika Hrvatskog sabora (NN 81/13, 113/16), podnosim Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju, s Konačnim prijedlogom zakona.

U skladu sa člankom 204. Poslovnika Hrvatskog sabora, prilažem potreban broj potpisa zastupnika koji podržavaju da se Zakon donese po hitnom postupku.

Prijedlog zakona podržava 78 zastupnika.

U skladu sa člankom 174. stavkom 2. Poslovnika Hrvatskog sabora, u postupku donošenja Zakona na sjednici Hrvatskog sabora i njegovih radnih tijela, sva potrebna obrazloženja dat će zastupnik Goran Aleksić.

Zastupnik

Goran Aleksić

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona sadržana je u članku 2. stavku 4. podstavku 1. i članku 85. Ustava Republike Hrvatske (NN 85/10 – pročišćeni tekst i 05/14 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM, TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

a) Ocjena stanja i osnovna pitanja koja se uređuju Zakonom

Zakonom o potrošačkom kreditiranju (ZPK, Narodne novine 75/09, 112/12, 143/13, 147/13, 9/15, 78/15 i 102/15) njegovim člankom 11.a stavkom 5. propisano je (u Zakon uneseno njegovim izmjenama i dopunama – ZIDZPK NN 143/13 s primjenom od 1.1.2014.):

„(5) Za sve postojeće ugovore o kreditu sklopljene do stupanja na snagu ovoga Zakona, u kojima nisu definirani parametri i njihove uzročno posljedične veze, vjerovnik u skladu s ovim člankom,

mora definirati parametar, i to jednu od sljedećih varijabli:

- referentnu kamatnu stopu (EURIBOR, LIBOR) ili

- NRS ili

- prinos na Trezorske zapise Ministarstva financija ili

- prosječnu kamatnu stopu na depozite građana u odnosnoj valuti

te fiksni dio kamatne stope i razdoblja promjena kamatnih stopa. Pri tome, promjenjiva kamatna stopa kod ugovora o stambenom kreditu sklopljenih uz valutnu klauzulu, kod kojih je tečaj ugovorene strane valute u odnosu na ugovoreni tečaj na dan prvog korištenja kredita aprecirao za više od 20%, za sve vrijeme dok takva aprecijacija postoji, ne smije biti viša od prosječne ponderirane kamatne stope hrvatskih kreditnih institucija uz koju su stambeni krediti u odnosnoj valuti odobravani, umanjene za 30%, zaokruženo na dva decimalna mjesta. To zakonsko ograničenje visine kamatne stope se primjenjuje isključivo jednokratno i tijekom ograničenja kamatna stopa je nepromjenjiva, a ovo ograničenje konačno se prestaje primjenjivati s prvim dospeljećem kreditne obveze nakon što ugovoreni tečaj odnosne valute deprecira na razinu ispod

navedene aprecijacije, kontinuirano u razdoblju od 30 kalendarskih dana. Hrvatska narodna banka će do 15. prosinca 2013. godine objaviti podatak o prosječnoj kamatnoj stopi iz ovoga stavka. Vjerovnici su u roku od šest mjeseci nakon prestanka primjenjivanja zakonskog ograničenja visine kamatne stope dužni, ponuditi konverziju preostalog dijela neotplaćenog kredita u kunski ili kredit s valutnom klauzulom EUR. Ako dužnik ne pristane na konverziju u roku od mjesec dana od datuma ponude, nastavak otplate kredita vrši se prema ugovorenim uvjetima, pri čemu ne vrijedi ograničenje maksimalne kamatne stope iz članka 11.b ovoga Zakona u odnosnoj valuti, nego najpovoljnije ograničenje koje vrijedi za ostale valute sukladno članku 11.b stavku 1. ovoga Zakona. Troškovi ugovaranja u skladu s ovim stavkom i svi popratni troškovi u vezi s tim, ne smiju se zaračunati korisniku kredita.“

U ZIDZPK NN 143/13 člankom 13. propisano je:

"Članak 13.

(1) Članak 3. ovoga Zakona u dijelu koji se odnosi na članak 11.a stavak 5. Zakona o potrošačkom kreditiranju (»Narodne novine«, br. 75/09. i 112/12.) primjenjuje se na sve ugovore o potrošačkom kreditu neovisno o datumu sklapanja ugovora o kreditu.

*(2) Za postojeće ugovore o kreditu sklopljene do stupanja na snagu ovoga Zakona, u kojima nisu definirani parametri i njihove uzročno-posljedične veze, vjerovnici **moraju s dužnikom uskladiti** kamatnu stopu, određivanjem parametra i fiksne marže, kao i razdoblja promjena kamatnih stopa, najkasnije do 1. siječnja 2014. “*

ZPK-om člankom 26. stavkom 1. podstavkom 28. i stavkom 2. propisano je:

**„Kazne
Članak 26.**

(1) Novčanom kaznom od 80.000,00 do 200.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj vjerovnik ili kreditni posrednik:

- ako protivno odredbama članka 11.a stavka 5. ovoga Zakona za postojeće ugovore o kreditu u kojima nisu definirani parametri i njihove uzročno-posljedične veze ne ugovori s dužnikom parametar, i to jednu od sljedećih varijabli: EURIBOR, LIBOR, NRS, prinos na Trezorske zapise Ministarstva financija ili prosječnu kamatnu stopu na depozite građana u odnosnoj valuti

te fiksni dio kamatne stope i razdoblja promjene kamatnih stopa ili kod stambenih ugovora o kreditu, kod kojih je tečaj ugovorene strane valute u odnosu na ugovoreni tečaj na dan prvog korištenja kredita aprecirao više od 20 %, ne primjenjuje zakonsko ograničenje visine kamatne stope ili po prestanku aprecijacije ne ponudi potrošaču konverziju preostalog dijela neotplaćenog kredita u kunski ili kredit s valutnom klauzulom EUR bez naknade ili potrošaču zaračuna bilo kakve troškove ugovaranja i popratne troškove u vezi s tim

(2) Novčanom kaznom od 10.000,00 do 50.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka i odgovorna osoba u pravnoj osobi. “

Vjerovnici nisu u većini ugovora o kreditu s promjenjivim kamatnim stopama ugovorenim s potrošačima prije 1. siječnja 2010., a najvjerojatnije niti u onima ugovorenim prije 1. siječnja 2013., ugovorili nikakve egzaktno elemente na temelju kojih se mijenja ugovorena kamatna stopa te nisu ugovorili niti razdoblja promjena kamatnih stopa. Vjerovnici to nisu ugovorili, iako su imali obvezu ugovoriti te elemente na temelju Zakona o obveznim odnosima, i to na temelju članka 269. do 272. toga zakona, jer ukoliko u ugovoru postoji ugovorena neodrediva činidba, ugovor je ništetan, citiram:

**„II. ČINIDBA
Kakva mora biti činidba**

Članak 269.

(1) Objekt ugovorne obveze je činidba koja se može sastojati u davanju, činjenju, propuštanju ili trpljenju.

(2) Činidba mora biti moguća, dopuštena i određena, odnosno određiva.

Ništetnost ugovora zbog činidbe

Članak 270.

(1) Kad je činidba nemoguća, nedopuštena, neodređena ili neodrediva, ugovor je ništetan.

(2) Ali ugovor sklopljen pod odgodnim uvjetom ili rokom valjan je ako je prije ispunjenja uvjeta, odnosno isteka roka činidba postala moguća, dopuštena, određena ili određiva.

Kad je činidba nedopuštena

Članak 271.

Činidba je nedopuštena ako je protivna Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima ili moralu društva.

Kad je činidba odrediva

Članak 272.

(1) Činidba je odrediva ako ugovor sadrži podatke s pomoću kojih se može odrediti ili su strane ostavile trećoj osobi da ju odredi.

(2) Ako ta treća osoba neće ili ne može odrediti činidbu, ugovor je ništetan.“

Člankom 1022. Zakona o obveznim odnosima propisano je:

„Oblik i sadržaj

Članak 1022.

(1) Ugovor o kreditu mora biti sklopljen u pisanom obliku.

(2) Ugovorom o kreditu utvrđuju se iznos te uvjeti davanja, korištenja i vraćanja kredita.“

Budući da vjerovnici nisu s potrošačima u ugovorima o kreditu s promjenjivom kamatnom stopom ugovorili odredivu činidbu o načinu promjene kamatne stope, u ZIDZPK NN 143/13 novim člankom 11.a stavkom 5. pokušalo se to stanje nadići i pokušalo se vjerovnike zakonom prisiliti da ništetnu ugovornu odredbu usklađivanjem s potrošačima dovedu u red. Kasnije je i pravomoćnom presudom Visokoga trgovačkog suda u kolektivnom sudskom procesu PŽ-7129/13-4 i revizijom Vrhovnoga suda Revt 249/14-2 i sudski utvrđeno da je 7 od 8 tuženih banaka sa svojim dužnicima ugovorilo ništetne odredbe o načinu promjene kamatne stope, što je dodatni dokaz da je bila potpuno utemeljena zakonska prisila za zamjenu ništetne ugovorne odredbe valjanom.

ZIDZPK (NN 143/13) stupio je na snagu 1.1.2014. i do toga datuma vjerovnici su morali definirati, s dužnicima uskladiti, ali na kraju i ugovoriti (što je obveza koja proizlazi iz članka 1022. Zakona o obveznim odnosima) promjenjive parametre, fiksne dijelove kamatnih stopa i razdoblja promjena kamatnih stopa, čime bi ništetna odredba o načinu promjene kamatne stope bila zamijenjena valjanom odredbom.

Ustavni sud je kasnije svojom odlukom **U-I-3541/15 i U-I-2780/15 (NN 52/16)** odlučio da je datum počinjenja prekršaja 1. travnja 2014., a ne 1. siječnja 2014. te je odlučio da su u svemu ostalom citirane prekršajne odredbe u skladu s Ustavom.

Vjerovnici su od svega što su morali učiniti, a morali su definirati, pa zatim s dužnicima uskladiti i konačno ugovoriti parametre za promjenu kamatne stope, učinili samo jednu trećinu onoga što su morali učiniti, i to su učinili na nezakonit način. Vjerovnici su definirali samovoljno i jednostrano promjenjivi parametar, fiksni dio kamatne stope i razdoblja promjena kamatnih stopa (u nastavku: elementi kamatne stope) za sve kredite u kojima to nije bilo prije ugovoreno, a potrošačima su poslali samo obavijesti o tome kako se ubuduće mijenja kamatna stopa u njihovim kreditima. Vjerovnici su, dakle, učinili tri propusta:

1. Jednostrano su, a time nezakonito, definirali elemente kamatne stope.
2. Nisu s dužnicima uskladili elemente kamatne stope.
3. Nisu s dužnicima ugovorili elemente kamatne stope.

Uslijed nezakonita postupanja vjerovnika, potrošači su se vjerovnicima u određenom broju žalili, a njih preko 700 dosad je podiglo i optužne prijedloge na prekršajnim sudovima širom Republike Hrvatske, pa je dosad dosuđeno i nekoliko desetaka nepravomoćnih kazni na tim sudovima (u Našicama, Novoj Gradiški, Kutini, Sisku, Zagrebu, Rijeci, Pazinu, Umagu, Splitu, Korčuli,...) kojima se vjerovnici pravne osobe kažnjavaju kaznama u iznosu 80.000,00 kn te se odgovorne osobe kažnjavaju kaznama u iznosu 10.000,00 kn. Svi ti sporovi se još uvijek, nakon žalbi vjerovnika, vode na Visokome prekršajnom sudu. Čak je Visoki prekršajni sud podnio i zahtjev za ocjenu ustavnosti prekršajnih odredaba po kojima su vjerovnici nepravomoćno kažnjeni, a citiranom odlukom Ustavnoga suda taj je sud odbio zahtjev za ocjenu ustavnosti, ali je odlučio da rok za usklađivanje poslovanja vjerovnika sa zakonom nije 1. siječnja 2014. nego je to 1. travnja 2014.

Do nezakonita postupanja vjerovnika došlo je ne samo njihovom krivicom. Dio odgovornosti za takvo nezakonito postupanje vjerovnika leži i na Republici Hrvatskoj, jer kod donošenja ZIDZPK (NN 143/13) nije predviđena metodologija za iznalaženje elemenata kamatne stope. Da je ta metodologija razrađena, zasigurno ne bi došlo do novih nesuglasica i problematičnih nezakonitih postupaka vjerovnika prema potrošačima koji su ugovorili kredite s nezakonitim odredbama o načinu promjene kamatne stope.

Da bi se takvo stanje nadišlo, potrebno je ponovo intervenirati i konačno propisati potrebnu metodologiju za određivanje kamatne stope u kreditima u kojima to nije ugovoreno.

Da bi se tome problemu pristupilo na pravilan način, potrebno je kao prvo držati se pravila koje se primjenjuje kod ništetnosti ugovornih odredaba, a to je Regula Catoniana: „Quod ab initio vitiosum est, non potest tractu temporis convalescere – Što ne valja od početka, neće se popraviti tijekom vremena.“ Drugim riječima, da bi se nevaljana ugovorna odredba promijenila nakon što ugovorni odnos neko vrijeme već traje, ona se mora sagledati na početku ugovornog odnosa i kod konverzije nevaljane ugovorne odredbe u valjanu ugovornu odredbu potrebno je primijeniti tržišne zakonitosti koje su postojale na početku ugovornoga odnosa.

Upravo u skladu s tim pravilom pripremljen je i prijedlog Zakona.

Predloženim Zakonom uređuju se odnosi potrošača i vjerovnika na sljedeći način:

- Propisuje se jasna metodologija za određivanje elemenata kamatne stope
- U metodologiji se primjenjuju samo oni elementi kamatne stope koji su postojali u vrijeme kada je kredit ugovaran
- U metodologiji se primjenjuju samo one vrijednosti elemenata kamatne stope koje su vrijedile na početku ugovornoga odnosa
- Metodologija je prisilna prema vjerovniku, ali nije i prema potrošaču dužniku, jer je on slabija ugovorna strana, pa ukoliko ne želi pristati na ponuđene elemente kamatne stope, on to ne mora učiniti
- Prekršajne kazne su predviđene samo za onog vjerovnika koji propisanu metodologiju ne primijeni i koji elemente kamatne stope ne ponudi potrošaču, pa ako potrošač na temelju zakonito primijenjene metodologije ne prihvati nove elemente kamatne stope, vjerovnik se oslobađa prekršajne odgovornosti
- Odnosna metodologija mora se primijeniti retroaktivno od 1. siječnja 2014., ali samo uvjetno rečeno, jer se ta retroaktivnost primjenjuje od onoga datuma od kojega su vjerovnici kroz ZIDZPK (NN 143/13) dobili obvezu da moraju s dužnicima uskladiti elemente kamatne stope, dok za sve što je bilo prije toga dužnici mogu svoja prava zahtijevati isključivo sudskim putem ili eventualno na temelju neke druge zakonske prisile, a osim toga primjenjuje se isključivo na ugovore koji su još uvijek aktivni,

dakle na ugovore iz kojih pravni posao nije završen – što je u skladu i s mišljenjem Ustavnoga suda o tome da je to kvazi-retroaktivnost koja je dopuštena.

- Primjenom metodologije izbjegava se opasnost od enormno visokih kamatnih stopa u budućnosti, jer elementi kamatne stope koje su banke samovoljno van-ugovorno odredile sastoje se od visoke fiksne marže i niskih vrijednosti promjenjivog parametra koji u budućnosti može narasti i za 3 postotna boda, a za toliko se onda povećavaju i kamatne stope, a u svemu tome te fiksne marže su nezakonite, jer su nezakonito definirane.

b) Posljedice koje će proisteći donošenjem Zakona

U skladu sa svime izrečenim, Zakon će biti kraj ere nezakonitih promjenjivih kamatnih stopa koja traje već dulje od 15 godina u Republici Hrvatskoj. Primjenom nove metodologije izbjegavaju se sva buduća prekršajna gonjenja vjerovnika te se omogućuje da konačno vjerovnici i potrošači-dužnici mogu kvalitetno urediti neuređene odnose u području promjenjivih kamatnih stopa u kreditima s ništetnim ugovornim odredbama o načinu promjene kamatne stope jednostranom odlukom banke. Izbjegavaju se i buduće privatne sudske parnice u kojima potrošači traže uređenje promjenjive kamatne stope, pa to čini rasterećenje sudstva, i izbjegavanje sudskih i drugih troškova bilo vjerovnicima, bilo potrošačima-dužnicima u potencijalnim budućim privatnim parnicama. Osim svega, svi dužnici u konvertiranim kreditima na temelju glave IV.a Zakona o potrošačkom kreditiranju također će dobiti mogućnost korekcije fiksnih dijelova kamatne stope, jer je u tim konvertiranim kreditima nametnuta samovolja banaka u povećanjima kamatnih stopa i definiranju parametara za kredite s valutnom klauzulom euro.

III. OCJENA I IZVORI SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Provođenje ovoga Zakona ne zahtijeva dodatna sredstva iz državnog proračuna te posredno omogućuje veću potrošnju rasterećenih potrošača, koji u ovome trenutku u većini slučajeva plaćaju kamatne stope koje su od 1 do 2 postotna boda veće nego što bi bile da je odnosna metodologija primijenjena već od 1.1.2014.

IV. PRIJEDLOG DA SE ZAKON DONESE PO HITNOM POSTUPKU

U skladu sa člankom 204. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine 81/13) predlažemo da se ovaj Zakon donese po hitnome postupku uslijed teške ekonomske situacije građana opterećenih nerealno visokim i neutemeljenim naglašavam **nezakonito određenim** kamatnim stopama. S druge strane, potrebno je prekinuti i dvojbe koje traju na Visokom prekršajnom sudu, koji dvoji u odlučivanju o kaznama bankama. Donošenjem novoga zakona prekršajne odredbe na temelju ZIDZPK (NN 143/13) primjenjivale bi se samo na već započete prekršajno-sudske procese. Sve to skupa čini znatnu pravnu nesigurnost i za vjerovnike i za dužnike, pa bi donošenjem ovoga Zakona sve te dvojbe nestale, a pravne dvojbe, pa čak i potencijalne nesukladnosti Zakona o potrošačkom kreditiranju sa Zakonom o obveznim odnosima bi bile uklonjene. U skladu sa svime izrečenim predlažemo da se Zakon donese po hitnome postupku.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O POTROŠAČKOM KREDITIRANJU

Članak 1.

U Zakonu o potrošačkom kreditiranju (Narodne novine 75/2009, 112/2012, 143/2013, 147/2013, 9/2015, 78/2015 i 102/2015, 52/2016), iza članka 10. dodaje se novi članak 10.a koji glasi:

„Pravo na obavještanje 10.a

Potrošač ima pravo od vjerovnika, u pismenoj formi ili na drugom trajnom nosaču podataka, na zahtjev i besplatno dobiti informacije, podatke i dokumentaciju koji su u vezi s njegovim ugovornim odnosom s vjerovnikom, posebice otplatni plan, obavijesti o ukupno plaćenju glavnici, kamatama i troškovima, pregled prometa po kreditu, specifikaciju uplata, pregled promjena kamatnih stopa po kreditu itd. Vjerovnik je dužan rečeno dostaviti u roku 15 dana od dana zaprimanja pismenog zahtjeva potrošača neovisno o datumu zaključenja ugovora o kreditu.“

Članak 2.

U članku 11.a, stavak 5. mijenja se tako da glasi:

„(5) Za sve postojeće ugovore o kreditu sklopljene do stupanja na snagu ovoga Zakona, u kojima nisu definirani i nedvojbeno ugovoreni parametri i fiksni dio kamatne stope te kvalitativno i kvantitativno razrađene njihove uzročno posljedične veze, vjerovnik u skladu s ovim člankom mora uskladiti i ugovoriti s dužnikom:

- parametar, referentnu kamatnu stopu 12M EURIBOR za kredite s valutnom klauzulom u valuti Euro, 12M CHF LIBOR za kredite s valutnom klauzulom u valuti CHF te prosječnu kamatnu stopu na depozite građana u kunama za kredite bez valutne klauzule
- fiksni dio kamatne stope, koji se određuje na način da se od početno ugovorene nominalne kamatne stope oduzme vrijednost prosječnog promjenljivog parametra za godinu koja prethodi godini u kojoj je ugovoren kredit i to na način da se kod kredita sa valutnom klauzulom u valuti Euro oduzima prosječni 12M EURIBOR za prethodnu godinu, za kredite sa valutnom klauzulom u valuti CHF oduzima se prosječni 12M CHF LIBOR za prethodnu godinu, a za kredite u kunama oduzima se prosječna kamatna stopa na oročene depozite građana za prethodnu godinu; tako određeni fiksni dio kamatne stope, vjerovnik može ponuditi potrošaču u još manjem iznosu
- razdoblja promjena kamatnih stopa svake sljedeće godine od 1. siječnja koja vrijede do 31. prosinca tekuće godine.

Kod ugovaranja parametra te fiksnog dijela kamatne stope, fiksni dio kamatne stope ne smije biti veći od razlike između ugovorene početne redovne kamatne stope i vrijednosti promjenljivog parametra u godini koja prethodi godini u kojoj je ugovoren pojedini kredit, i to prosječnog 12M CHF LIBOR-a za kredite s valutnom klauzulom CHF, prosječnog 12M EURIBOR-a za kredite s valutnom klauzulom euro te prosječne kamatne stope na oročene depozite za kunske kredite.

Pri tome, promjenjiva kamatna stopa kod ugovora o kreditu sklopljenih uz valutnu klauzulu, kod kojih je tečaj ugovorene strane valute u odnosu na ugovoreni tečaj na dan prvog korištenja kredita aprecioao za više od 20%, za sve vrijeme dok takva aprecijacija postoji ne smije biti viša od prosječne ponderirane kamatne stope hrvatskih kreditnih institucija uz koju su odnosni krediti u odnosnoj valuti odobravani, umanjene za 30% i zaokruženo na dva decimalna mjesta. To zakonsko ograničenje visine kamatne stope primjenjuje se jednokratno te se konačno prestaje primjenjivati prvim dospeljećem kreditne obveze nakon što ugovoreni tečaj odnosne valute deprecira na razinu ispod navedene aprecijacije, kontinuirano u razdoblju od 30 kalendarskih dana. Hrvatska narodna banka objavljuje podatak o prosječnoj ponderiranoj kamatnoj stopi iz ovoga stavka. Vjerovnici su u roku od tri mjeseca nakon prestanka primjenjivanja zakonskog ograničenja visine kamatne stope dužni ponuditi konverziju preostalog dijela neotplaćenog kredita u kunski kredit bez valutne klauzule s promjenjivom kamatnom stopom čiji se fiksni dio, promjenjivi parametar i razdoblja promjena kamatnih stopa određuju u skladu s ovim člankom kao da se od početka ugovornog odnosa radilo o kunscome kreditu bez valutne klauzule odnosno uz ponudu kamatne stope iz aktualne tržišne ponude banke, pri čemu se potrošaču prepušta izbor načina određivanja kamatne stope. Ako dužnik ne pristane na konverziju u roku od mjesec dana od datuma primitka pisane ponude, nastavak otplate kredita vrši se prema ugovorenim uvjetima odnosno prema uvjetima iz ovoga članka, pri čemu ne vrijedi ograničenje maksimalne kamatne stope iz članka 11.b ovoga Zakona u odnosnoj valuti, nego najpovoljnije ograničenje koje vrijedi za ostale valute sukladno članku 11.b stavku 1. ovoga Zakona. Troškovi ugovaranja u skladu s ovim stavkom i svi popratni troškovi u vezi s tim, ne smiju se zaračunati korisniku kredita.

U slučaju da je ugovaranje parametra i fiksnog dijela kamatne stope ponuđeno dužniku, ali nije bilo moguće iz bilo kojeg za ugovorne strane opravdanog razloga, ovaj stavak potrebno je primijeniti neposredno. Ta neposredna primjena stupa na snagu 15.-og dana od isteka zakonom propisanog roka za ugovaranje, a podrazumijeva zabranu banci da primjenjuje ugovorne odredbe koje nisu u skladu s odredbama ovog zakona.

Vjerovnik je dužan u ugovorima o kreditu koji su predmet ovoga članka, potrošaču izraditi i dostaviti izmijenjeni otplatni plan, počevši od 1.1.2014. pa do kraja otplate kredita, koji će sadržavati nove anuitete te za utvrđenu razliku u uplatama anuiteta, u odnosu na važeći realizirani dio otplatnoga plana, umanjiti ili uvećati preostalu glavnice kredita, pri čemu se ne obračunavaju nikakve zatezne kamate.

U ugovorima o kreditu koji su konvertirani na temelju glave IV.a ovoga Zakona vjerovnik je dužan izvršiti i novi obračun preplate odnosno manjka uplata, sukladno čl.19.c ovog Zakona, i to smanjivanjem ili povećanjem preostale glavnice u konvertiranome kreditu.“

Članak 3.

U članku 26. stavku 1., u podstavku 10. na kraju rečenice dodaju se riječi koje glase: „ili ako protivno odredbama članka 10.a ovoga Zakona i u propisanom roku ne dostavi potrošaču informacije, podatke i dokumentaciju koji su u vezi s njihovim ugovornim odnosom“.

Podstavak 28. mijenja se tako da glasi:

„- ako protivno odredbama članka 11.a stavka 5. ovoga Zakona za postojeće ugovore o kreditu u kojima nisu definirani i ugovoreni parametri i kvalitativno i kvantitativno razrađene njihove uzročno-posljedične veze ne ponudi potrošaču usklađivanje i ugovaranje

promjenjivog parametra, i to referentne kamatne stope 12M EURIBOR za kredite s valutnom klauzulom u valuti Euro, 12M CHF LIBOR za kredite s valutnom klauzulom u valuti CHF te prosječne kamatne stope na depozite građana u kunama za kredite bez valutne klauzule, fiksnog dijela kamatne stope, koji se određuje na način da se od početno ugovorene nominalne kamatne stope oduzme vrijednost prosječnog promjenjivog parametra za godinu koja prethodi godini ugovaranja pojedinog kredita te razdoblja promjena kamatnih stopa ili u slučaju da je ugovaranje parametra i fiksnog dijela kamatne stope pokušano ali nije moguće iz bilo kojeg opravdanog razloga, a vjerovnik ne primjenjuje taj stavak zakona neposredno ili u ugovorima o kreditu vjerovnik nije potrošaču izradio i dostavio izmijenjeni otplatni plan, počevši od 1.1.2014. pa do kraja otplate kredita, koji sadržava nove anuitete te za utvrđenu razliku u uplatama anuiteta, u odnosu na važeći otplatni plan nije umanjio ili uvećao preostalu glavnicu kredita, ne obračunavajući nikakve zatezne kamate ili u ugovorima o kreditu koji su konvertirani na temelju glave IV.a ovoga zakona vjerovnik nije izvršio i novi obračun preplate odnosno manjka uplata, sukladno članku 19.c ovog zakona, i to smanjivanjem ili povećanjem preostale glavnice, u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona ili kod ugovora o kreditu kod kojih je tečaj ugovorene strane valute u odnosu na ugovoreni tečaj na dan prvog korištenja kredita aprecirao više od 20% ne primjenjuje zakonsko ograničenje visine kamatne stope ili po prestanku aprecijacije ne ponudi potrošaču konverziju preostalog dijela neotplaćenog kredita u kunski kredit bez valutne klauzule i to bez naknade ili potrošaču zaračuna bilo kakve troškove ugovaranja i popratne troškove u vezi s tim“.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 4.

(1) Ovaj Zakon primjenjuje se na sve postojeće ugovore o potrošačkom kreditu koji su ugovoreni prije 1. siječnja 2014. ali u njima nije ugovoren fiksni dio kamatne stope, promjenjivi parametar i razdoblja promjena kamatne stope, a koji na dan stupanja na snagu ovoga Zakona još uvijek nisu bili otplaćeni, uključujući ugovore o kreditu konvertirane na temelju glave IV.a Zakona o potrošačkom kreditiranju, iz kojih krediti još uvijek nisu otplaćeni.

(2) U konvertiranim kreditima na temelju odredaba glave IV.a Zakona o potrošačkom kreditiranju, koji na dan stupanja na snagu ovoga Zakona još uvijek nisu otplaćeni, odredbe u dodacima ugovora o kreditu kojima se definira i ugovara fiksni dio kamatne stope, promjenjivi parametar i razdoblja promjena kamatne stope ništetne su i bez pravnog učinka.

(3) Prekršajne odredbe iz članka 26. stavka 1. podstavka 28. koje su vrijedile do stupanja na snagu ovoga Zakona primjenjuju se samo na prekršajne optužne prijedloge koji su već zaprimljeni na prekršajnim sudovima prije stupanja na snagu ovoga Zakona.

(4) Vjerovnici su obvezni postupiti u skladu s ovim zakonom u roku 60 dana od njegova stupanja na snagu.

Članak 5.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objavljivanja u Narodnim novinama.

OBRAZLOŽENJE

Uz članak 1.

Potrošači tijekom otplate kredita mogu imati povremeno potrebu da im vjerovnici dostave razne obavijesti o njihovom kreditu, kao što je otplatni plan, obavijest o plaćenim kamatama, dijelu glavnice, promet po kreditu, promjene kamatnih stopa, i sl. Danas vjerovnici takve obavijesti naplaćuju po tarifi koju sami određuju. Tako npr. pismo namjere za prijevremenu otplatu može koštati i do 300 kn, a radi se o najobičnijem predlošku koji se popunjava podacima koji su karakteristični za određeni konkretni kredit. Potrebno je omogućiti da dužnik sve potrebne informacije o svojem kreditu dobije potpuno besplatno čime bi se istodobno spriječila i samovolja u određivanju tarifnih neutemeljenih stavki vjerovnika.

Uz članak 2.

U Zakonu o potrošačkom kreditiranju (ZPK) pozitivnim člankom 11.a stavkom 5. koji je na snazi od 1. siječnja 2014. pokušalo se nadići nezakonitosti u kreditima koji su ugovoreni s promjenjivom kamatnom stopom, ali bez ugovorenih podataka o načinu promjene kamatnih stopa odnosno s ugovornim odredbama da se kamata u budućnosti mijenja odlukom vjerovnika. Da je takav način ugovaranja nezakonit, nepošten i ništetan utvrđeno je i pravomoćnom presudom PŽ-7129/13-4 u jedinom dosad kolektivnom sudskom procesu u Republici Hrvatskoj, što je potvrdio i Vrhovni sud RH revizijom 249/14-2. Nedostatak u pozitivnom članku 11.a stavku 5. jest pravna praznina u određivanju metodologije za utvrđivanje promjenjivog parametra, fiksne marže i razdoblja promjena kamatnih stopa (sve zajedno: elementi kamatne stope) za ugovore u kojima to nije ugovoreno.

Člankom 11.a stavkom 5. propisano je da parametar, fiksni dio kamatne stope i razdoblja promjena kamatnih stopa vjerovnik mora definirati.

Izmjenama i dopunama ZPK-a kojima je taj članak propisan, koje su objavljene u Narodnim novinama 143/13, u članku 13. propisano je, citiram: „(2) Za postojeće ugovore o kreditu sklopljene do stupanja na snagu ovoga Zakona, u kojima nisu definirani parametri i njihove uzročno-posljedične veze, vjerovnici moraju s dužnikom uskladiti kamatnu stopu, određivanjem parametra i fiksne marže, kao i razdoblja promjena kamatnih stopa, najkasnije do 1. siječnja 2014.“.

Člankom 26. stavkom 1. podstavkom 28. ZPK-a propisano je:

„Novčanom kaznom od 80.000,00 do 200.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj vjerovnik ili kreditni posrednik:

- ako protivno odredbama članka 11.a stavka 5. ovoga Zakona za postojeće ugovore o kreditu u kojima nisu definirani parametri i njihove uzročno-posljedične veze ne ugovori s dužnikom parametar, i to jednu od sljedećih varijabli: EURIBOR, LIBOR, NRS, prinos na Trezorske zapise Ministarstva financija ili prosječnu kamatnu stopu na depozite građana u odnosnoj valuti te fiksni dio kamatne stope i razdoblja promjene kamatnih stopa ili kod stambenih ugovora o kreditu, kod kojih je tečaj ugovorene strane valute u odnosu na ugovoreni tečaj na dan prvog korištenja kredita aprecirao više od 20 %, ne primjenjuje zakonsko ograničenje visine kamatne stope ili po prestanku aprecijacije ne ponudi potrošaču konverziju preostalog dijela neotplaćenog kredita u kunski ili kredit s valutnom klauzulom EUR bez naknade ili potrošaču zaračuna bilo kakve troškove ugovaranja i popratne troškove u vezi s tim“

Dakle, ZPK-om je propisano da vjerovnik mora definirati, uskladiti i konačno s potrošačem i ugovoriti parametar, fiksni dio kamatne stope i razdoblja promjena kamatne stope. Budući da zakonom nije propisan način kako sve te elemente odrediti, nego je prepušteno na volju ugovornih strana da se o tome dogovore, vjerovnici su to protumačili kao da je to ovisno samo o njihovoj volji te su bez usklađivanja i ugovaranja sve te elemente kamatne stope samovoljno

definirali i o tome obavijestili sve dužnike početkom 2014. godine. Time su vjerovnici prekršili i članak 1022. Zakona o obveznim odnosima kojim je decidirano propisano da se bitni sastojci ugovora o kreditu moraju ugovoriti pisanim putem, citiram:

„Članak 1022.

- (1) Ugovor o kreditu mora biti sklopljen u pisanom obliku.
- (2) Ugovorom o kreditu utvrđuju se iznos te uvjeti davanja, korištenja i vraćanja kredita.“

Budući da je citiranim člankom 26. stavkom 1. podstavkom 28. ZPK-a propisano da vjerovnik plaća novčanu kaznu od 80.000 do 200.000 kn ako ne ugovori s potrošačem opisane elemente kamatne stope, dužnici su najprije pokušali to riješiti s vjerovnicima mirnim putem, a potom su pokrenuli prekršajne postupke u zasad nepoznatom broju tih postupaka. Prekršajni sudovi na temelju optužnih prijedloga dužnika širom Republike Hrvatske donijeli su dosad nekoliko desetaka nepravomoćnih prekršajnih presuda kojima se vjerovnici kažnjavaju kaznama uglavnom u iznosu od 80.000 kn (u prilogu 8 takvih presuda), zbog toga što nisu s dužnicima ugovorili parametar, fiksni dio kamatne stope i razdoblja promjena kamatnih stopa.

Odgovornost za takvo ponašanje banaka leži djelomično i na vlasti Republike Hrvatske koja je propustila u članku 11.a stavku 5. ZPK-a propisati metodologiju za utvrđivanje parametra, fiksnog dijela kamatne stope i razdoblja promjena kamatnih stopa.

Uslijed te pravne praznine nova nezakonitost dogodila se i tijekom konverzije CHF kredita. Kao prvo nije poštovana spomenuta pravomoćna presuda, pa su banke u simulacijama otplatnih planova za euro kredite primijenile nezakonito povećavane kamate iz konkretnih euro kredita, a osim toga su u anekse ugovora za konverziju uglavile i fiksne dijelove kamata koji su određeni samovoljnim odlukama banaka početkom 2014. Zbog toga se prijedlog zakona odnosi i na konvertirane kredite, jer se u njima mora reobračunati razdoblje između 1.1.2014. i konverzije kredita, budući da je u tome razdoblju primijenjen fiksni dio kamate koji je određen samovoljom banke.

Zbog svega navedenoga prije nego je potrebno i hitno propisati metodologiju za utvrđivanje parametra, fiksnog dijela kamatne stope i razdoblja promjena kamatnih stopa u svim kreditima u kojima opisano nije ugovoreno, ali isto tako i u konvertiranim kreditima na temelju glave IV.a ZPK-a, jer su u tim kreditima rabljeni elementi kamatne stope koje su banke samovoljno odredile, a dužnici su bili prisiljeni sve to prihvatiti, inače ne bi mogli izvršiti konverziju kredita s valutnom klauzulom CHF u kredite s valutnom klauzulom euro.

Temeljni princip za određivanje parametra, fiksnog dijela kamatne stope i razdoblja promjena kamatne stope koji se predlaže može se sažeti u sljedećem:

1. Kao temelj za određivanje fiksnoga dijela kamate uzima se jedina ugovorena veličina iz ugovora o kreditu, a to je početna nominalna kamatna stopa.
2. Kao promjenjivi parametar uzima se veličina koja je postojala u vrijeme kad je pojedini kredit ugovoren, a to je Euribor za euro kredite, CHF Libor za CHF kredite te prosječna kamata na oročenu štednju za kunske kredite.
3. Temelj za određivanje fiksnoga dijela kamate jest osim početne kamatne stope i prosječna vrijednost promjenjivog parametra u godini koja prethodi godini u kojoj je pojedini kredit ugovoren.

Predviđa se i mogućnost da iz nekih opravdanih razloga neće biti moguće ugovaranje propisanih parametara, pa bi se u tome slučaju zakon primjenjivao neposredno, bez

ugovaranja, čime se izbjegava prekršajno gonjenje vjerovnika uslijed neugovaranja elemenata kamatne stope.

Stupanjem na snagu i primjenom izmijenjenog članka 11.a stavka 5. ZPK-a osim što bi svi dužnici konačno bili oštećeni uslijed nezakonita ponašanja banaka zbog pravnih praznina u pozitivnu članku 11.a stavku 5. ZPK-a, nestale bi i pretpostavke za prekršajno gonjenje vjerovnika na prekršajnim sudovima, čime bi se rasteretili sudovi, ali bi i vjerovnici izbjegli plaćanje ogromnih kazni koje ne mogu biti manje od 80.000 kn po svakome ugovoru o kreditu u kojemu nisu ugovoreni elementi kamatne stope.

Uz članak 3.

Člankom 3. propisuju se potrebne sankcije u slučaju nepridržavanja propisanih odredaba ZPK-a od strane vjerovnika te se mijenja članak 26. stavak 1. podstavak 28. radi usklađivanja s novim zakonskim odredbama iz članka 11.a stavka 5.

Uz članak 4.

Detaljno se propisuje na koga se predloženi zakon odnosi, da su ništetne odredbe u aneksima ugovora iz konvertiranih kredita na temelju glave IV.a ZPK-a kojima se definiraju elementi kamatne stope, u kojem roku vjerovnici moraju postupiti po predloženu zakonu te kada zakon stupa na snagu.

V. TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU, ODNOSNO DOPUNJUJU

Promjenjiva kamatna stopa Članak 11.a

(1) Ako su ugovorene promjenjive kamatne stope, vjerovnik je dužan:

a) definirati parametar koji prati u kontekstu donošenja odluke o korekciji promjenjive kamatne stope, a koji je jasan i poznat potrošačima i

b) kvalitativno i kvantitativno razraditi uzročno-posljedične veze kretanja parametra iz točke a) ovoga stavka i utjecaja tih kretanja na visinu promjenjive kamatne stope i

c) odrediti u kojim se razdobljima razmatra donošenje odluke o korekciji visine kamatne stope (koje je bazno razdoblje te koja su referentna razdoblja).

(2) Parametar iz stavka 1. ovoga članka je jedna od sljedećih varijabli: EURIBOR, LIBOR, NRS, prinos na Trezorske zapise Ministarstva financija ili prosječna kamatna stopa na depozite građana u odnosnoj valuti. Promjenjiva kamatna stopa definira se kao zbroj ugovorenog parametra i fiksne marže banke koja ne smije rasti tijekom otplate kredita i koja se mora ugovoriti zajedno s parametrom.

(3) Promjena kamatne stope u jednom referentnom razdoblju ne može biti veća, odnosno kod smanjenja manja od promjene parametra iz stavka 1. ovoga članka izražene u postotnim bodovima.

(4) Ako vjerovnik nudi ugovaranje promjenjive kamatne stope, dužan je jasno i nedvojbeno predložiti potrošaču prije sklapanja ugovora o kreditu elemente iz stavka 1. ovoga članka, kao i upozoriti potrošača na sve rizike ove promjenjivosti te jasno i nedvojbeno ugovoriti u samome ugovoru o kreditu promjenjive elemente na temelju kojih se izračunava promjenjiva kamatna stopa.

(5) Za sve postojeće ugovore o kreditu sklopljene do stupanja na snagu ovoga Zakona, u kojima nisu definirani parametri i njihove uzročno posljedične veze, vjerovnik u skladu s ovim člankom, mora definirati parametar, i to jednu od sljedećih varijabli:

- referentnu kamatnu stopu (EURIBOR, LIBOR) ili
- NRS ili
- prinos na Trezorske zapise Ministarstva financija ili
- prosječnu kamatnu stopu na depozite građana u odnosnoj valuti

te fiksni dio kamatne stope i razdoblja promjena kamatnih stopa. Pri tome, promjenjiva kamatna stopa kod ugovora o stambenom kreditu sklopljenih uz valutnu klauzulu, kod kojih je tečaj ugovorene strane valute u odnosu na ugovoreni tečaj na dan prvog korištenja kredita aprecirao za više od 20 %, za sve vrijeme dok takva aprecijacija postoji, ne smije biti viša od prosječne ponderirane kamatne stope hrvatskih kreditnih institucija uz koju su stambeni krediti u odnosnoj valuti odobravani, umanjene za 30 %, zaokruženo na dva decimalna mjesta. To zakonsko ograničenje visine kamatne stope se primjenjuje isključivo jednokratno i tijekom ograničenja kamatna stopa je nepromjenjiva, a ovo ograničenje konačno se prestaje primjenjivati s prvim dospelom kreditne obveze nakon što ugovoreni tečaj odnosne valute deprecira na razinu ispod navedene aprecijacije, kontinuirano u razdoblju od 30 kalendarskih dana. Hrvatska narodna banka će do 15. prosinca 2013. godine objaviti podatak o prosječnoj kamatnoj stopi iz ovoga stavka.

Vjerovnici su u roku od šest mjeseci nakon prestanka primjenjivanja zakonskog ograničenja visine kamatne stope dužni, ponuditi konverziju preostalog dijela neotplaćenog kredita u kunski ili kredit s valutnom klauzulom EUR. Ako dužnik ne pristane na konverziju u roku od mjesec dana od datuma ponude, nastavak otplate kredita vrši se prema ugovorenim uvjetima, pri čemu ne vrijedi ograničenje maksimalne kamatne stope iz članka 11.b ovoga Zakona u odnosnoj valuti, nego najpovoljnije ograničenje koje vrijedi za ostale valute sukladno članku 11.b stavku 1. ovoga Zakona. Troškovi ugovaranja u skladu s ovim stavkom i svi popratni troškovi u vezi s tim, ne smiju se zaračunati korisniku kredita.

(6) Ako se uslijed promjene ugovorene promjenjive kamatne stope treba provesti povećanje kamatne stope, vjerovnik je dužan potrošaču dostaviti obavijest o takvom povećanju 15 dana prije njegove provedbe. U roku od tri mjeseca od primitka takve obavijesti, potrošač ima pravo na prijevremeno vraćanje kredita bez obveze plaćanja bilo kakve naknade vjerovniku uključujući i ugovorenu naknadu za raniji povrat kredita. U tom slučaju vjerovnik nema pravo na naknadu štete zbog ranijeg povrata.

Kazne
Članak 26.

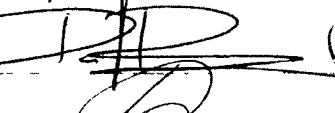
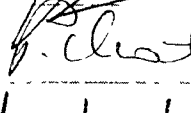
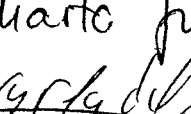
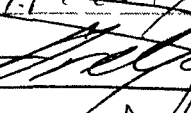
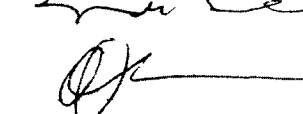
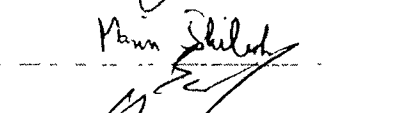
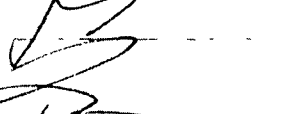
(1) Novčanom kaznom od 80.000,00 do 200.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj vjerovnik ili kreditni posrednik:

- ako oglašavanje ne sadrži informacije u skladu sa člankom 4. stavkom 2. ovoga Zakona
- ako u razdoblju prije prihvaćanja ponude ili sklapanja ugovora ne pruži pravodobno potrošaču sve informacije iz članka 5. ovoga Zakona
- ako ne pruži sve informacije iz članka 5. ovoga Zakona odmah nakon sklapanja ugovora o kreditu u slučaju iz članka 5. stavka 5. ovoga Zakona
- ako ne pruži sve informacije u skladu sa člankom 6. stavkom 8. ovoga Zakona
- ako u razdoblju prije prihvaćanja ponude ili sklapanja ugovora o kreditu iz članka 3. stavka 2. ili 4. ovoga Zakona ne pruži pravodobno sve informacije iz članka 6. stavka 2., odnosno iz članka 6. stavka 2. i 4. ovoga Zakona
- ako ugovor o kreditu nije sklopljen u pisanom obliku ili nekom drugom trajnom mediju
- ako ne preda potrošaču primjerak ugovora o kreditu,
- ako ugovor o kreditu ne sadrži sve informacije iz članka 10. stavka 2. ovoga Zakona, izuzevši informacije navedene u točki i) stavka 2.
- ako ugovor o kreditu u obliku prekoračenja iz članka 3. stavka 2. ovoga Zakona ne sadrži sve informacije iz članka 10. stavka 5. ovoga Zakona
- ako ne obavijesti potrošača o svim promjenama kamatne stope u skladu sa člankom 11. stavkom 1. ovoga Zakona
- ako ne obavještava potrošača o stanju i prometu po tekućem računu u skladu sa člankom 12. stavkom 1. ovoga Zakona
- ako ne obavijesti potrošača o povećanju kamatne stope ili o eventualnim naknadama koje mora platiti u skladu sa člankom 12. stavkom 2. ovoga Zakona
- ako ne obavijesti potrošača o otkazivanju i razlozima otkazivanja ugovora u skladu sa člankom 13. stavkom 3. ovoga Zakona
- ako potrošaču ne omogući odustanak od ugovora sukladno članku 14. ovoga Zakona
- ako ne obavijesti potrošača o prijenosu prava iz članka 17. ovoga Zakona
- ako ne pruža redovito informacije iz članka 6. ovoga Zakona
- ako potrošaču ne omogući prijevremenu otplatu sukladno članku 16. ovoga Zakona
- ako u slučaju znatnijeg prekoračenja dužeg od mjesec dana ne obavijesti potrošača u skladu sa člankom 18. stavkom 2. ovoga Zakona
- ako ne postupa u skladu sa člankom 19. ovoga Zakona
- ako pruža usluge potrošačkog kreditiranja bez odobrenja iz članka 21. ovoga Zakona
- ako nadležnom inspektor i drugim osobama ovlaštenima za nadzor ne omogući provođenje nadzora sukladno članku 23. stavku 1. ovoga Zakona
- ako protivno odredbama članka 10. stavka 3. ovoga Zakona potrošaču, besplatno i u svakom trenutku tijekom cjelokupnog trajanja ugovora o kreditu, ne stavi na raspolaganje izvještaj u obliku otplatnog plana
- ako ne dostavi izvješće Ministarstvu financija u skladu sa člankom 22. Pravilnika o odobrenju za pružanje usluga potrošačkog kreditiranja (»Narodne novine«, br. 14/10. i 16/13.)
- ako odobrava kredite protivno ovom Zakonu
- ako se ne pridržava propisa donesenih na temelju ovoga Zakona i to članka 21. stavka 2. Pravilnika o odobrenju za pružanje usluga potrošačkog kreditiranja (»Narodne novine«, br. 14/10. i 16/13.), članka 3. Pravilnika o obvezi informiranja potrošača i o dodatnim pretpostavkama za izračun efektivne kamatne stope (»Narodne novine«, br. 14/10. i 124/13.) i članaka 1. do 5. Pravilnika o sadržaju, obliku i načinu vođenja evidencije sklopljenih ugovora (»Narodne novine«, br. 1/13.)

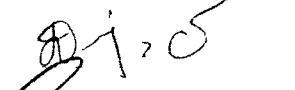
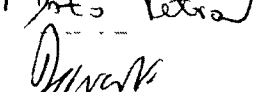
- ako protivno odredbama članka 11.a stavka 1. ovoga Zakona ne definira parametar koji će koristiti za donošenje odluke o korekciji promjenjive kamatne stope, ne razradi uzročno-posljedične veze kretanja parametra i utjecaja tih kretanja na visinu promjenjive kamatne stope, ne odredi razdoblja u kojima se razmatra donošenje odluke o korekciji visine kamatne stope
- ako protivno odredbama članka 11.a stavka 4. ovoga Zakona potrošaču prije sklapanja ugovora o kreditu ne predoči propisane elemente, ne upozori ga na rizike promjenjivosti, ne ugovori promjenjive elemente na temelju kojih se izračunava promjenjiva kamatna stopa
- ako protivno odredbama članka 11.a stavka 5. ovoga Zakona za postojeće ugovore o kreditu u kojima nisu definirani parametri i njihove uzročno-posljedične veze ne ugovori s dužnikom parametar, i to jednu od sljedećih varijabli: EURIBOR, LIBOR, NRS, prinos na Trezorske zapise Ministarstva financija ili prosječnu kamatnu stopu na depozite građana u odnosnoj valuti te fiksni dio kamatne stope i razdoblja promjene kamatnih stopa ili kod stambenih ugovora o kreditu, kod kojih je tečaj ugovorene strane valute u odnosu na ugovoreni tečaj na dan prvog korištenja kredita aprecirao više od 20 %, ne primjenjuje zakonsko ograničenje visine kamatne stope ili po prestanku aprecijacije ne ponudi potrošaču konverziju preostalog dijela neotplaćenog kredita u kunski ili kredit s valutnom klauzulom EUR bez naknade ili potrošaču zaračuna bilo kakve troškove ugovaranja i popratne troškove u vezi s tim
- ako protivno odredbama članka 11.a stavka 6. ovoga Zakona potrošaču kod kojeg treba provesti povećanje kamatne stope ne dostavi obavijest o povećanju 15 dana prije njegove provedbe ili obračuna naknadu za prijevremeno vraćanje kredita
- ako protivno odredbama članka 20.a ovoga Zakona ugovori maksimalnu EKS veću od propisane
- ako u propisanom roku protivno odredbama članka 12. stavaka 4. i 5. ovoga Zakona ne ponudi potrošaču kojemu je umanjeno ili ukinuto prekoračenje po tekućem računu, obročnu otplatu iznosa za koji je prethodno dopušteno prekoračenje umanjeno, ili iznosa ukinutog prethodnog dopuštenog prekoračenja, u 12 mjesečnih obroka i primjenom kamatne stope koja vrijedi za dopušteno prekoračenje po tekućem računu.

(2) Novčanom kaznom od 10.000,00 do 50.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka i odgovorna osoba u pravnoj osobi.

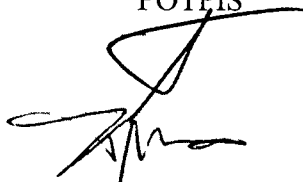
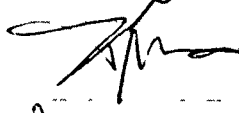
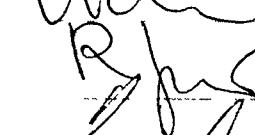
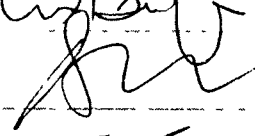
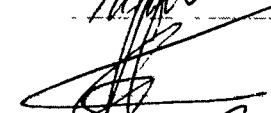
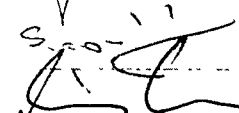
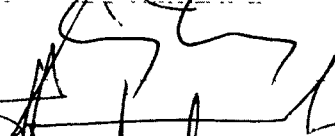
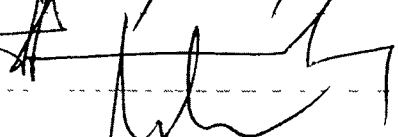
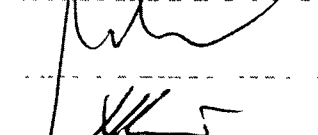
Na temelju članka 172. i 204. Poslovnika Hrvatskoga sabora, potpisani zastupnici traže donošenje predloženog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju po hitnom postupku:

Red. br.	IME I PREZIME	POTPIS
1.	Goran Aleksić	
2.	PEĐA GRBIN	
3.	Bojan Glavčević	
4.	Davor Bernardić	
5.	Darko Purić	
6.	IGOR DRAČOUK	
7.	PREDRUP MATIĆ	
8.	MARTA LUC-POLANC	
9.	MAITKO SKALOJEVIĆ	
10.	Silvano Hrgovc	
11.	Ivan Lovrić	
12.	IVAN VILIBR ŠENČIĆ	
13.	IVAN PERVAR	
14.	MARIN ŠKIMOLJ	
15.	MIRO BUIĆ	
16.	TOMISLAV ŽACAR	
17.	OKRET MILOVIĆ	
18.	ŽELJKO GLASNOVIĆ	
19.	IVANA ŠTIBIĆ-KOSANOVIC	
20.	NIKOLA GRMOJA	

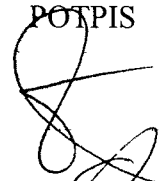
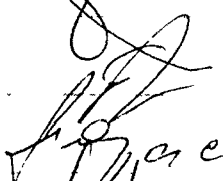
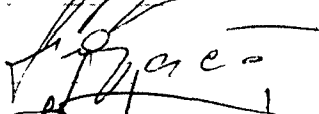
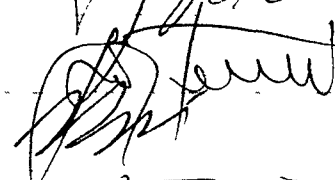
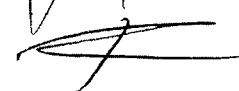
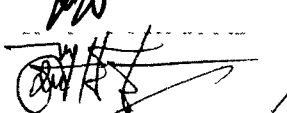
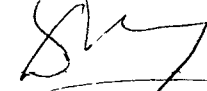
Na temelju članka 172. i 204. Poslovnika Hrvatskoga sabora, potpisani zastupnici traže donošenje predloženog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju po hitnom postupku:

Red. br.	IME I PREZIME	POTPIS
21.	MIROSLAV ŠIMIĆ	
22.	RANUS OSČOVIĆ	
23.	SLAVEN DOBROVIĆ	
24.	ROBERT BOOLJAK	
25.	DAMIR MATIJEVIĆ	
26.	NENAD STAZIĆ	
27.	BORIS LAKOVAC	
28.	ŽELJKO LENART	
29.	MLADEN MADIĆ	
30.	ŽELJKO LACKOVIĆ	
31.	MARKO NEŠLIĆ	
32.	IZDARUKO ROKO	
33.	BRANCO GRČIĆ	
34.	TULIO DEMETRIKA	
35.	SASA ĐUSIĆ	
36.	SABINA GLASOVIĆ	
37.	TOMISLAV PAVENIĆ	
38.	BOŽO PETROV	
39.	DAVOR VLAOVIĆ	
40.	ANA KONPARIĆ BEVČIĆ	

Na temelju članka 172. i 204. Poslovnika Hrvatskoga sabora, potpisani zastupnici traže donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju po hitnom postupku:

Red. br.	IME I PREZIME	POTPIS
41.	STJEPAN KOVAČ	
42.	BRANIMIR BUNYAT	
43.	Franjo Vidović	
44.	Romana Jerkarić	
45.	Uroš Begić	
46.	Miroslav Ruzgajec	
47.	BORIS MILOŠEVIĆ	
48.	Stjepan Kovač	
49.	VLADIMIR ORŠIĆ	
50.	SINIŠA HAJDAS DOČIĆ	
51.	GORAN MARAS	
52.	ANKA MRAS-TAMTAŠ	
53.	SINIŠA VARGA	
54.	HRVOJE RONTIĆ	
55.	DRAGANA JEČKOVIĆ	Dragana Ječkov
56.	BRONJA GIOVANNI	
57.	ALBERT PERČEČ	
58.	ZATKO HANBEGIĆ	
59.	BRUNA EHTH	
60.	IVAN KOVAČIĆ	

Na temelju članka 172. i 204. Poslovnika Hrvatskoga sabora, potpisani zastupnici traže donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju po hitnom postupku:

Red. br.	IME I PREZIME	POTPIS
61.	Štipe Gopečević	
62.	Emirko Jelić Puljinski	
63.	Šibenik Zlatko	
64.	Veljko Karić	
65.	Vladimir Bilch	
66.	FRIO RADIN	
67.	LODOL JANKOVIĆ	
68.	LAĐIR VARDAR	
69.	DARINIO DUBOVIĆ	
70.	GORAN BEUS RICHTENBERGH	
71.	VEŠNA PUŠIĆ	
72.	VEDRAN ZATKIĆ	
73.	MARIO HABEK	
74.	DAMIR TOMIĆ	
75.	NADA TURINA-PUŠIĆ	
76.	BLANKO KRG	
77.	BOJAN JEDIĆ	
78.	ANA-MARIJA PETIN	
79.		
80.		

KLASA:
URBROJ:

Zagreb, rujna 2017.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOG SABORA

Predmet: Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju
 (predlagatelj: Goran Aleksić, zastupnik u Hrvatskome saboru)
 - mišljenje Vlade

Na temelju članka 122. stavka 2. Poslovnika Hrvatskog sabora (Narodne novine, br. 81/13 i 113/16) Vlada Republike Hrvatske o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (predlagatelj: Goran Aleksić, zastupnik u Hrvatskome saboru), daje sljedeće

M I Š L J E N J E

Vlada Republike Hrvatske predlaže Hrvatskome saboru ne prihvatiti Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju koji je predsjedniku Hrvatskoga Sabora podnio Goran Aleksić, zastupnik u Hrvatskome saboru, iz sljedećih razloga:

Predlagatelj Goran Aleksić podnio je Prijedlog zakona u kojem predlaže da za sve postojeće ugovore o potrošačkom kreditu koji su ugovoreni prije 1. siječnja 2014. godine, ali u njima nije ugovoren fiksni dio kamatne stope, promjenjivi parametar i razdoblja promjena kamatne stope, a koji na dan stupanja zakona na snagu još uvijek nisu otplaćeni (uključujući ugovore o kreditu konvertirane na temelju glave IV. a Zakona o potrošačkom kreditiranju (Narodne novine, broj 75/09, 112/12, 143/13, 147/13, 09/15, 78/15, 102/15 i 52/16) iz kojih krediti još uvijek nisu otplaćeni) kod ugovaranja parametra i fiksnog dijela kamatne stope, fiksni dio kamatne stope ne smije biti veći od razlike između ugovorene početne redovne kamatne stope i vrijednosti promjenjivog parametra u godini koja prethodi godini u kojoj je ugovoren pojedini kredit. Kreditne institucije dužne su potrošaču izraditi i dostaviti izmijenjeni otplatni plan, počevši od 1. siječnja 2014. godine pa do kraja otplate kredita koji će sadržavati nove anuitete te za utvrđenu razliku u uplatama anuiteta, u odnosu na važeći realizirani dio otplatnog plana, umanjiti ili uvećati preostalu glavnicu kredita, pri čemu se ne obračunavaju nikakve zatezne kamate.

Vlada Republike Hrvatske razmotrila je navedeni prijedlog i nakon analize Prijedloga zakona utvrdila je kako je sporan s više aspekata.

Uvodno je bitno istaknuti da je upravo Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (Narodne novine, br. 142/13) donesen s ciljem uređenja područja promjenjivih kamatnih stopa jer je do njegovog donošenja promjenjivost kamatne stope u ugovorima o kreditu ovisila o jednostranim odlukama uprava kreditnih institucija. Stoga je u Zakon o potrošačkom kreditiranju dodan članak 11.a koji propisuje vjerovnicima jasno određivanje parametara (EURIBOR, LIBOR, NRS, prinos na Trezorske zapise Ministarstva financija ili prosječna kamatna stopa na depozite građana u odnosnoj valuti) temeljem kojih se mijenjaju promjenjive kamatne stope u ugovorima o kreditu, na način da budu jasni i poznati potrošačima te su dodatno uređeni slučajevi prekomjerne aprecijacije tečaja strane valute kod stambenih kredita sklopljenih uz valutnu klauzulu. Također, propisano je da se fiksna marža mora ugovoriti zajedno s parametrom i ne smije rasti tijekom otplate kredita.

1. Prijedlog zakona ne sadrži okvirnu procjenu učinka predloženih rješenja na bankarski sektor ni gospodarstvo Republike Hrvatske u cjelini niti na potrošače, osim navoda da Prijedlog zakona ne zahtijeva sredstva iz proračuna te posredno omogućuje veću potrošnju rasterećenih potrošača, koji u ovome trenutku u većini slučajeva plaćaju kamatne stope koje su od 1 do 2 postotna boda veće nego što bi bile da je odnosna metodologija primijenjena već od 1. siječnja 2014. godine.

Dakle, ovako široka i, za pretpostaviti, financijski značajna zakonodavna intervencija u ugovorne odnose između potrošača i kreditnih institucija koji su nastali primjenom i konzumacijom obveza temeljem ranijih izmjena Zakona o potrošačkom kreditiranju ne bi se trebala provesti bez prethodne procjene učinka propisa sukladno Zakonu o procjeni učinaka propisa (Narodne novine, broj 44/17), odnosno ako se predmetni zakon ne primjenjuje na slučajeve kada je ovlašten predlagatelj zakona zastupnik u Hrvatskom saboru, onda barem bez okvirne procjene učinaka predloženih rješenja.

2. Primjenu Zakona o stambenom potrošačkom kreditiranju u kreditnim institucijama nadzire Hrvatska narodna banka

Važno je istaknuti kako je sukladno članku 22. Zakona o potrošačkom kreditiranju nadzor nad primjenom Zakona o potrošačkom kreditiranju i propisa donesenih na temelju istoga kod kreditnih institucija i kreditnih unija povjeren Hrvatskoj narodnoj banci. Dakle, Hrvatska narodna banka koja je nadležna za inspekcijski nadzor prema Zakonu o potrošačkom kreditiranju trebala je provjeriti jesu li kreditne institucije postupale u skladu s odredbama Zakona o potrošačkom kreditiranju.

Priopćenje Hrvatske narodne banke nakon sastanka s Udrugom Franak održanog dana 2. ožujka 2017. godine glasi:

„Pravnici HNB-a imaju stav da na temelju članka 11.a stavka 5. Zakona o potrošačkom kreditiranju banke nisu bile obavezne ugovoriti parametre, nego su bile obavezne samo definirati te parametre. U skladu s time, može se očekivati da HNB neće prekršajno goniti banke na temelju prijave Udruge Franak, koju je DORH proslijedio na postupanje HNB-u.“

Iz navedenoga se može zaključiti kako Hrvatska narodna banka nije utvrdila da su kreditne institucije kršile odredbu članka 11.a Zakona o potrošačkom kreditiranju, odnosno da je

u postupku nadzora Hrvatska narodna banka utvrdila da su sve kreditne institucije provele usklađivanje s odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju.

3. Povreda načela trodiobe vlasti

Iako optužne prijedloge protiv kreditnih institucija nije podnijelo tijelo nadležno za nadzor, potrošači imaju mogućnost, ako smatraju da su preplatili kamate, podnijeti tužbe protiv banaka pred hrvatskim sudovima, što se i događa u praksi.

Stoga, prijedlog zakona predstavlja nedopušteno miješanje u rad sudbene vlasti. Naime, zastupnik Goran Aleksić u nenormativnom dijelu Prijedloga zakona navodi sljedeće:

„Uslijed nezakonita postupanja vjerovnika, potrošači su se vjerovnicima u određenom broju žalili, a njih preko 700 dosad je i podiglo optužne prijedloge na prekršajnim sudovima širom Republike Hrvatske, pa je dosad dosuđeno i nekoliko desetaka nepravomoćnih kazni na tim sudovima (u Našicama, Novoj Gradiški, Kutini, Sisku, Zagrebu, Rijeci, Pazinu, Umagu, Splitu, Korčuli...) kojima se vjerovnici pravne osobe kažnjavaju kaznama u iznosu 80.000,00 kn te se odgovorne osobe kažnjavaju kaznama u iznosu 10.000,00 kn. Svi ti sporovi se još uvijek, nakon žalbi vjerovnika, vode na Visokom prekršajnom sudu.“

„S druge strane potrebno je prekinuti i dvojbe koje traju na Visokom prekršajnom sudu, koji dvoji u odlučivanju kaznama bankama.“

Bitno je ukazati da Vlada Republike Hrvatske kao dio izvršne vlasti, ali i zakonodavna vlast, ne smije utjecati na rad sudbene vlasti budući da sudovi sude ovisno o okolnostima svakog pojedinog slučaja. Predloženom zakonskom intervencijom mogli bi se izvesti pogrešni zaključci o nemogućnosti ostvarivanja prava potrošača u postupcima uređenima zakonima (parnični postupak, prekršajni postupak i dr.) te o nepravilnom radu sudbene vlasti.

U uvjetima dok postoje nepravomoćne presude prekršajnih sudova i odluka Visokog prekršajnog suda se iščekuje, odnosno tek treba biti donesena, a vode se i parnični postupci, Prijedlog zakona unosi pravnu nesigurnost i ugrožava vladavinu prava. U skladu s načelom trodiobe vlasti, sudski procesi u svezi navedene tematike, usprkos velikoj opterećenosti sudova, moraju se voditi u skladu s ustavnim načelom prava svakog pojedinca na pristup sudu te sudovi trebaju pravično i u razumnom roku donijeti odluke.

4. Retroaktivna primjena cijelog zakona

Člankom 90. stavkom 4. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 85/10 – pročišćeni tekst i 5/14 – Oduka Ustavnog suda Republike Hrvatske) određeno je da zakoni i drugi propisi državnih tijela i tijela koja imaju javne ovlasti ne mogu imati povratno djelovanje. Samo pojedine odredbe zakona, iz posebno opravdanih razloga mogu imati povratno djelovanje.

Budući da bi sve predložene materijalne odredbe Prijedloga zakona imale retroaktivno, odnosno povratno djelovanje držimo Prijedlog zakona ustavnopravno upitnim. Naime, samo posebno opravdani razlozi mogu opravdati povratno djelovanje pojedinih odredbi zakona, a ne cijelog zakona kao u konkretnom slučaju. Rasterećenje sudova i izbjegavanje sudskih i drugih

troškova bilo vjerovnicima, bilo potrošačima teško se mogu smatrati posebno opravdanim razlozima čak i u uvjetima da nije riječ o retroaktivnoj primjeni cijeloga zakona.

Također, važno je skrenuti pozornost na Odluku Ustavnog suda broj: U-I-897/2014 od 18. srpnja 2014. godine kojom je utvrđeno kako je zabrana povratnog djelovanja jedan od sastavnih dijelova vladavine prava, a u kojoj se navodi:

„Ustavni sud ponavlja da načelo vladavine prava ne dopušta mogućnost miješanja zakonodavca u postojeće ugovorne odnose i u vršenje pravde koju obavlja sudbena vlast ...“

5. Usklađenost s pravom Europske unije

S obzirom da je Republika Hrvatska članica Europske unije Prijedlog zakona potrebno je sagledati i u kontekstu europskog prava jer su kreditne institucije (dio njih) koje posluju u Republici Hrvatskoj društva kćeri matičnih banka iz drugih država članica Europske unije.

Ograničavanje tržišnih sloboda, posebice slobode kretanja kapitala i slobode poslovnog nastana može dovesti do toga da Europska komisija odluči pokrenuti postupak protiv Republike Hrvatske pred Sudom EU zbog povrede prava Europske unije. Naime, slobode se mogu ograničiti nacionalnim mjerama koje su opravdane razlozima utvrđenim u ugovoru ili prevladavajućim razlozima od općeg interesa pri čemu se rasterećenje sudova ne može smatrati razlogom od općeg interesa sukladno praksi Suda EU (Predmeti 205/84. *Commission v. Germany*, EU:C:1986:463, t. 54; spojeni predmeti C-369/96 i C-376/96, *Arblade*, EU:C:1999:575, t.37.).

Ograničenja temeljnih sloboda Europske unije mogu se opravdati samo ako su ona u skladu s općim načelima zakonodavstva Europske unije kao što su načelo proporcionalnosti i načelo pravne sigurnosti. Načelo proporcionalnosti zahtijeva da nacionalne mjere ograničavanja budu prikladne za ostvarivanje općeg interesa, da ne nadilaze ono što je potrebno, da se mogu zamijeniti manje ograničavajućim sredstvima i da istinski osiguravaju njegovo ostvarenje, i to na sustavan i dosljedan način (provedba testa proporcionalnosti).

6. Savjetovanje s Europskom središnjom bankom

O Prijedlogu zakona nije provedeno savjetovanje s Europskom središnjom bankom. Odlukom Vijeća od 29. lipnja 1998. godine o savjetovanju nacionalnih tijela s Europskom središnjom bankom u pogledu prijedloga propisa (98/415/EZ) utvrđen je okvir za savjetovanje, a posebno u odnosu na pravila koja se primjenjuju na financijske institucije u mjeri u kojoj takva pravila značajno utječu na stabilnost financijskih institucija i tržišta. Naime, Prijedlog zakona odnosi se na sve kreditne institucije u Republici Hrvatskoj.

U tom smislu bitno je skrenuti pozornost i na stajalište Ustavnog suda u Odluci broj: U-I-3685/2015, U-I-3877/2015, U-I-3737/2015, U-I-3878/2015, U-I-3738/2015, U-I-3925/2015, U-I-3742/2015, U-I-3926/2015, U-I-3769/2015, U-I-3957/2015, U-I-3770/2015, U-I-3958/2015, U-I-3791/2015, U-I-4064/2015, U-I-3792/2015, U-I-4065/2015, U-I-3856/2015, U-I-4113/2015, U-I-3857/2015, U-I-469/2016 i U-I-3875/2015 od dana 4. travnja 2017. godine koje glasi:

„Obveza savjetovanja s ESB-om u smislu citirane Odluke određena je zato da djeluje kao sustav prevencije u svrhu sprječavanja problema s potencijalno neusklađenim ili nedosljednim nacionalnim propisima, zbog čega je nužno održati savjetovanje kada je propis još u nacrtu, a posebice u fazi kada nacionalno tijelo može svrhovito razmotriti mišljenje ESB-a. Proizlazi, dakle, da je cilj cijelog sustava savjetovanja utvrđenog Odlukom 98/415/EZ osigurati da se nacionalni propis donese samo nakon temeljitog razmatranja mišljenja ESB-a.

Utoliko i s ustavnopravnog aspekta, kršenje obveze savjetovanja s ESB-om može dovesti do povrede pravila demokratske procedure, koje posebno obvezuje nositelje vlasti, da ovlasti kojima raspolažu na temelju Ustava i uloge koje imaju u danim okolnostima koriste poštujući pravila demokratske procedure kao njezina sastavnog dijela. Ujedno, poštovanje propisane procedure, ali i usvojenih demokratskih standarda pri donošenju zakona predstavlja najmanju mjeru zahtjeva koja se pred njihove donositelje postavlja u demokratskom društvu utemeljenom na vladavini prava“.

Slijedom svega navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ne podržava donošenje predmetnoga Prijedloga zakona.

Za svoje predstavnike, koji će u vezi s iznesenim mišljenjem biti nazočni na sjednicama Hrvatskog sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila dr. sc. Zdravka Marića, ministra financija, Željka Tufekčića, državnog tajnika u Ministarstvu financija i Antu Matijevića, pomoćnika ministra financija.

PREDSJEDNIK:

mr. sc. Andrej Plenković